

121

משרד המשפטים
1 תשרי תשכ"ג - 4.10.62
הסדרה

רשומות

הצעות חוק

3 באוקטובר 1962

530

ה' בתשרי תשכ"ג

עמוד

2	•	•	•	•	חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 2), תשכ"ג—1962
5	•	•	•	•	חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 2), תשכ"ג—1962
8	•	•	•	•	חוק הניקיון האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון), תשכ"ג—1962

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 2), תשכ"ג-1962

1. בסעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים, תשי"ט-1959¹ (להלן - החוק העיקרי), במקום "סעיפים 5-10" יבוא "סעיפים 5-10א".
2. במקום סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:
  4. קביעת קו פעולה על ידי חבר בני-אדם, בין מואגד ובין שאינו מואגד, לחבריו או לסוג מסויים של חבריו בענין מהענינים המפורטים על ידי חבר בני-אדם
  - בסעיף 2, בין אם הקביעה מחייבת אותם ובין אם לאו, יראו אותה כהסדר כובל וכל אחד מחבריו כצד לאותו הסדר.
3. בסעיף 7 לחוק העיקרי, במקום "שאיגוד מקצועי" יבוא "שארגון עובדים או מעבידים".
4. בסעיף 8 לחוק העיקרי -
  - (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתוצרת מקומית או לגידול מקומי של מצרכים חקלאיים אלה: חלב ומוצרי חלב, וכן גידולי שדה, סירות, בקר, צאן, עופות, דגים, בשר, ביצים או דבש למעט מוצרי תעשייה שלהם - אינו הסדר כובל כשכל הצדדים להסדר הם יצרנים, או משווקים בסיטונות, של המצרך שההסדר חל עליו."
  - (2) בסעיף קטן (ב), במקום "מוצרי חקלאות המשמשים למזון אדם" יבוא "מצרכים חקלאיים אחרים".
5. במקום סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:
  9. (א) הסדר שהצדדים לו הם חברה-אם וחברה-בת אחת בלבד - אינו הסדר כובל; הסדר כאגוד שסעיף זה חול ביום פלוני לחול עליו, יראוהו כאילו נעשה באותו יום.
  - (ב) לענין סעיף זה, חברה המחזיקה בחברה אחרת מניות נפרעות במלואן, לרבות סטוק, שערכן הנקוב עולה על מחצית ההון הרשום של החברה האחרת, היא חברה-אם ואותה חברה אחרת היא "חברה-בת".
6. בסעיף 10 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) הסדר שהצדדים לו הם שני בני-אדם בלבד - שאינם איגוד מסחרי-והאחד מהם מספק מצרך או שירות מסויים השני רוכשם לשם הספקה, ולפי ההסכם מתחייב המספק לא לספק את המצרך או השירות אלא לאותו רוכש בלבד והרוכש מתחייב לא לרכוש אותו מצרך או שירות, או מצרך או שירות דומים להם, אלא מאותו מספק בלבד - אינו הסדר כובל; הסדר לפי סעיף זה יכול להיות לשטח המדינה כולה או לחלק מסויים ממנה."

1 ס"ח 286, תשי"ט, עמ' 152.

7. במקום סעיף 10א לחוק העיקרי יבוא:

10א. הסדר שכל כבילותיו נוגעות לתובלה בין-לאומית, בים או באוויר, במידה שאושר, לענין סעיף זה על ידי שר התחבורה – איננו הסדר כובל.”

”הסדר לתובלה בין-לאומית בים או באוויר

8. בסעיף 19 לחוק העיקרי –

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

”(א) בסעיף זה ”חרשות המינהלית המתאימה” – השר הרשאי להתקין תקנות בדבר קביעת מחירם, דרכי ייצורם או הספקתם של מצרך או של שירות שהם נושא להסדר כובל, וכן מי שנתמנה לענין סעיף זה על ידי אותו שר.”

(2) בסעיף קטן (ב), במקום ”לידי ייעול הייצור או להורדת המחירים או לקיום מחירים חוגנים או יציבים” יבוא ”לידי ייעול הייצור או השיווק או להגדלת הייצור או להורדת מחירים או לבלימת התייקרות”.

9. בסעיף 21 לחוק העיקרי, בסופו, יבוא ”אולם יושב ראש המועצה רשאי לפטור מן הצורך בתחלפת המועצה, אם ראה כי אין בשינוי שבהסדר משום שינוי מהותי בכבילה”.

10. במקום סעיף 25 לחוק העיקרי יבוא:

25. המועצה לא תאשר הסדר שהוגשה עליו בקשת החלטה, אלא אם היא סבורה כי ההסדר הוא לטובת הכלל; החלטה לאשר הסדר יכול שתינתן לגבי ההסדר כולו או לגבי מקצתו, לחלוטין או לזמן קצוב ובתנאים שייראו בעיני המועצה; כל החלטה של המועצה תהיה מנומקת.”

”החלטת המועצה לגבי הסדר כובל

11. בסעיף 28 לחוק העיקרי –

(1) בפסקה (6) אחרי ”ייעול הייצור” יבוא ”או השיווק”;

(2) אחרי פסקה (6) יבוא:

”(7) להביא לידי שיפור מאזן התשלומים של המדינה, הקטנת היכוא או הגדלת היצוא”;

(3) אחרי פסקה (7) יבוא:

”וכן תבדוק המועצה אם טובת הכלל הכרוכה בהסדר תעלה באופן ממשי על הנוק העלול להיגרם לחלק מהכלל או ליחידים שאינם צדדים להסדר.”

12. במקום סעיף 40 לחוק העיקרי יבוא:

40. אדם שהוא צד להסדר כובל לא יעשה דבר שהסכים לעשותו ולא יימנע מעשות דבר שהסכים להימנע מעשותו על פי אותו הסדר, אלא אם המעשה או המחל הוא כהתאם להסדר כפי שאושר על ידי המועצה או בהתאם לצו של יושב ראש המועצה לפי סעיף 19 (ב).”

”פעולות אסורות

13. בסעיף 41 לחוק העיקרי, במקום ”לא לאסרו” יבוא ”לאאשר”.

14. (א) לענין סעיף זה ”הוראות פוקעות” – הוראות שבסעיפים 4, 8, 9, 10 ו-10א לחוק העיקרי במידה שתוקנו או הוחלפו על ידי הוראות חוק זה.

(ב) הסדר שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה ולא ראו אותו כהסדר כובל על פי ההוראות הפוקעות והוא מהווה הסדר כובל על פי הוראות חוק זה, יראוהו כאילו נעשה ביום תחילתו של חוק זה.

1. החוק המוצע – מלבד כמה השלמות טכניות והבהרות – נועד בעיקרו לשני אלה:
א. לצמצם במקרים מסויימים את תחום הפטורים האוטומטיים מהוראות החוק העיקרי.
ב. להחמיר במבחנים לפיהם יאושרו הסדרים כובלים.
שינויים אלה הם פרי הנסיון בהפעלת החוק במשך תקופה של שנתיים וחצי, והם חשובים לשם הגברת גורם ההתחרות במשק המדינה. לעומת זאת עשויים צרכי הכלכלה להיפגע על ידי התארגנות קרטלית, שפניה לרווחת הצדדים המתקשרים ולהאמרת מחירים בלתי מוצדקים, ולא לטובת המשק בכללו.
2. להחמרת התנאים הפטורים הסדרים כובלים מסויימים מתחולת הוראות החוק נועדים, בעיקר, הסעיפים הבאים:
א. סעיף 4 בא לצמצם את חוג הגורמים היכולים להצטרף כצדדים להסדרי ייצור או שיווק של מצרכים מתוצרת חקלאית, סעיף 8 של החוק העיקרי קובע פטור כאשר הצדדים להסדר הם יצרנים או משווקים של מצרכים כאמור. המונח "משווק" בסעיף הנ"ל הוא רחב מדי, מאחר שהוא כולל גם סיטונאים וקמעונאים. התיקון בא ליתן פטור רק ליצרני מצרכים מתוצרת מקומית או מגידול מקומי ולמשווקים של מצרכים אלה בסיטונות, והוא יחול רק לגבי מצרכים חקלאיים מקומיים אך לא לגבי מצרכים חקלאיים מיבוא.
ב. סעיף 5 בא להחליף את סעיף 9 של החוק העיקרי, בסעיף האמור נקבע פטור להסדרים בין חברות ממשלתיות, וכן בין חברה-אם לחברה-בת או בין בנות של חברה אחת. פטור זה נוצל לרעה על ידי יצירת יחסי התאגדות מלאכותיים לשם עקיפת הוראות החוק.
התיקון המוצע מבטל לגמרי את הפטור לחברות ממשלתיות, כאשר נתברר שאין בכך צורך, ומצמצם את הפטור רק למקרים שבהם חברה-אם מחזיקה בחברה-בת מניות נפרעות במלואן שערכן הנקוב עולה על מחצית סך כל ההון הרשום של הבת.
ג. סעיף 6 בא להחליף את סעיף 10 של החוק העיקרי, לפיו אין משום הסדר כובל בהסכם בין ספק לבין משווק יחיד, אם אין בו אלא כבילת הספק בהספקה לאחרים או כבילת המשווק ברכישה מאחרים. בהעדר התחייבות מצד המשווק להתקשר עם ספק אחד בלבד, נוצלו גם הוראות אלה לעקיפת החוק על ידי ריבוי הסדרים בין משווק אחד לבין מספר ספקים של מצרכים זהים או דומים.
התיקון המוצע בא לקבוע הדדיות מוחלטת בהתחייבויות הספק והמשווק. לפיכך יהיו הסדרים כאמור פטורים מהוראות החוק רק אם גם הספק וגם המשווק לא יוכלו להתקשר עם אחרים בדבר רכישת מצרכים או שירותים, או הספקתם. אולם, מן הראוי להרשות הסדרים מסוג זה לא רק לכל שטח המדינה, אלא גם לחלק מסויים הימנה.
ד. לסי סעיף 4 לחוק העיקרי, קביעת קו פעולה על ידי תאגיד לחבריו, רואים אותו כהסדר כובל. סעיף 2 לחוק המוצע מרחיב כלל זה על כל חבר בני אדם, אף שאינו תאגיד. שכן על ידי משמעת הדדיות יכולים המעוניינים להשיג תוצאות שהן למעשה הסדרים כובלים, אף באין כל סידורים פורמליים.
ה. התיקון המוצע בסעיף 7 בא אף הוא לצמצם היקף הפטור מתחולת החוק. סעיף 10א לחוק הקיים קובע ש"הסדר כובל שכל כבילותיו נוגעות לתנאי הסעת נוסעים או הגבלת מטען בים או באוויר – אינו הסדר כובל". התיקון המוצע מצמצם הוראה זו רק לתובלה בין-לאומית ומוציא ממנה את התובלה הפנימית, ואף לגבי התובלה הבינלאומית יהיו תנאי ההסדר פטורים מתחולת החוק רק במידה שיאשר זאת שר התחבורה.

3. האמור בסעיפים 10 ו-11(3) בא להחמיר עם המבקשים אישורו של הסדר כובל. לפי התיקון המוצע בסעיף 10, לא די בכך שהמועצה, תהא מוסמכת לאסור הסדר כובל משום שהוא נוגד את טובת הכלל מנימוקים אחרים זולת עצם היותו הסדר כובל. ההסדר כשלעצמו הוא אסור, אלא שהמועצה תהא מוסמכת לאשרו ולהתיר פעולה לפיו אם קבעה שההסדר יש לו יתרונות מכריעים לטובת הכלל. התיקונים בסעיף 11 באו להרחיב את מסגרת השיקולים שעל המועצה להביא בחשבון בדונה בבקשת החלטה. הרחבה זו היא מחוייבת המציאות המשקית של המדינה, ומסיבה זו ראוי להבליטה בחוק.

4. לפי סעיף 10 לחוק העיקרי רשאי הממונה להתיר לנהוג לפי הסדר כובל עוד לפני החלטת המועצה, בתנאים מסויימים, וכיניהם לפי המלצת "הרשות המינהלית המתאימה", המוגדרת כיום כ"רשות הרשאית על פי דין לקבוע מחירם, דרכי ייצורם או הספקתם של מוצר או של שירות שהם נשוא הסדר כובל. סעיף 3 לחוק המוצע מעניק סמכות המלצה רק לשר שהסדר הכובל הוא בתחום תפקידי משרדו או למי שהשר הסמיכו לצורך זה.

5. החוק הקיים רואה "כל שינוי בהסדר או בפרטים הטעונים רישום" כהסדר כובל חדש. המחייב רישום והחלטת המועצה. לעתים קרובות השינויים בהסדרים שניתנה עליהם החלטת המועצה הם בלתי מהותיים ואפילו כורמליים. כדי להקל על עבודת המועצה מוצע, בסעיף 9, להכמיק את יושב ראש המועצה, שהוא שוכט בית המשפט המחוזי, לפטור מן הצורך בהחלטת המועצה לגבי שינוי בהסדר כובל שכבר ניתנה עליו החלטה, אם ראה שאין בשינוי כזה משום שינוי מהותי מכילות שבהסדר. עם זאת השינוי יהא טעון רישום.

6. סעיף 14 לחוק המוצע קובע שהסדרים הקיימים ערב תחילתו של חוק זה יהיו פטורים מהוראות החוק לפי הסעיפים 4, 8, 9, 10 ו-10א לחוק העיקרי, יחולו עליהם הוראות החוק המוצע מיום תחילתו. זאת, כדי למנוע המשך קיום ההסדרים הללו ללא אישור המועצה.

חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 2), תשכ"ג-1962

הוספת סימן ב'

1. בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955¹, לפני סעיף 413 יבוא:

"סימן א' — ערעור על פסקי דין של בתי דין צבאיים",

ואחרי סעיף 440 יבוא:

"סימן ב' — ערעור על פסקי דין של בתי דין צבאיים

הגדרות 440. בסימן זה —

"תקנות ההגנה" — תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945²;

"בית משפט צבאי" — בית משפט צבאי שהוקם לפי החלק השני לתקנות ההגנה;

"פסק דין" — הכרעת דין או גזר דין, וכל החלטה אחרת של בית משפט צבאי המסיימים את הדיון בפניו.

¹ ס"ח 189, תשט"ו עמ' 171.

² ע"ר 1945, חוט' 2, מס' 1442, עמ' 855.